

การกำหนดปัญหาของการวิจัย (Research Problem: RP) และคำถามการวิจัย (Research Question: RQ)

Scope

- ความหมายของปัญหาการวิจัย
- แหล่งที่มาของปัญหาการวิจัย
- การคัดเลือกปัญหาการวิจัย
- การเขียนปัญหาการวิจัย
- การตั้งชื่อเรื่องของการวิจัย
- การกำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- ขอบเขตการวิจัย

ดร. ฉวีวรรณ ศรีดาวเรือง

ความหมายของปัญหาการวิจัย

Research

ค้นแล้วค้นอีก ไม่ได้ทางหนึ่ง
ก็ต้องใช้อีกทางหรือวิธีหนึ่ง

สิ่งที่น่าสนใจยากและความรู้สึก
ไม่สบายใจ ไม่พอใจในสถานการณ์
ที่เป็นอยู่ มาสู่ผู้ที่เห็นปัญหา หรือความ
ขัดแย้งระหว่าง สิ่งที่น่าจะเป็น
กับสิ่งที่เป็นอยู่

Problem

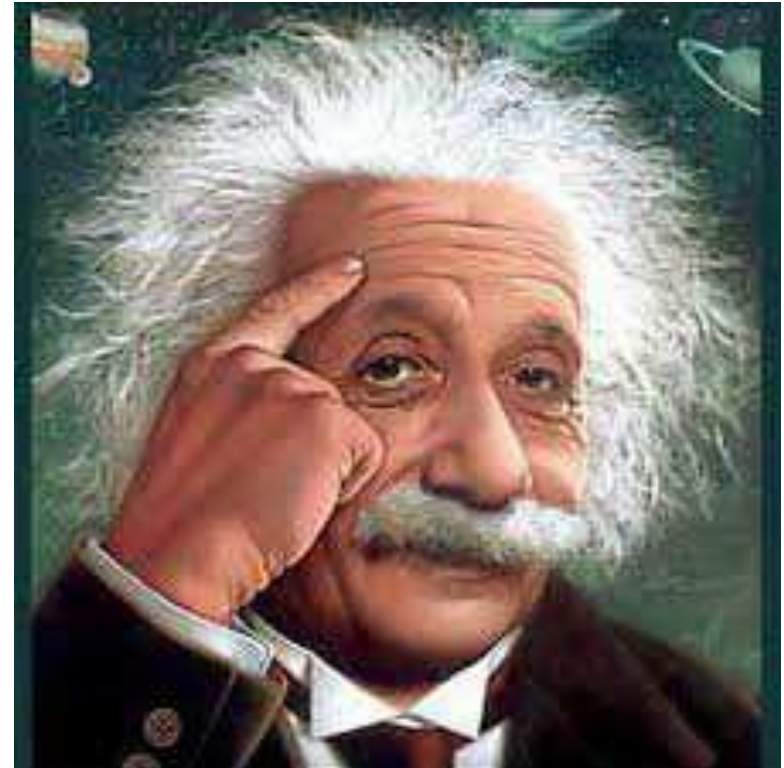
ปัญหาการวิจัยสำคัญอย่างไร

การติดกระดุมเม็ดแรก
ของงานเริ่มต้นด้วยคำว่า “ใช่”

คำถามงานวิจัย

“ทำเรื่องอะไร” เป็นคำถามจากหน่วยงานที่ทำการ
ต้องการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

- การเริ่มต้นด้วยคำถามที่ใช่
- ฝึกตีกรอบปัญหาใหม่
- หัดมีมุมมองใหม่
- ระดมสมอง จากผู้ที่มีจินตนาการ

ไอสไตน์กล่าวว่า “ถ้ามีเวลา 1 ชั่วโมง เวลา 55 นาทีใช้ในการ
วิเคราะห์โจทย์และปัญหา ที่เหลืออีก 5 นาทีเอาไว้ แก้ปัญหา”

VUCA

VOLATILITY

UNCERTAINTY

COMPLEXITY

AMBIGUITY

ความผันผวน
เปลี่ยนแปลง
รุนแรง รวดเร็ว

ความไม่แน่นอน
ประสบการณ์เดิม
ความรู้เดิม ใช้ไม่ได้

ความซับซ้อน ปัจจัย
ต่างๆมากมาย
วิเคราะห์ยาก

ความกำกวม
ระบุความ
ถูกผิดยาก

คำถามการวิจัย (Research Question: RQ)

ประเด็นคำถามหรือข้อสงสัยที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น
เพื่อต้องการหาคำตอบสำหรับข้อสงสัย ที่
ถูกต้องเป็นจริงสำหรับโจทย์ด้วย
กระบวนการวิจัย

Research

Problem

Research
Question:
RQ

เกิด
ประโยชน์

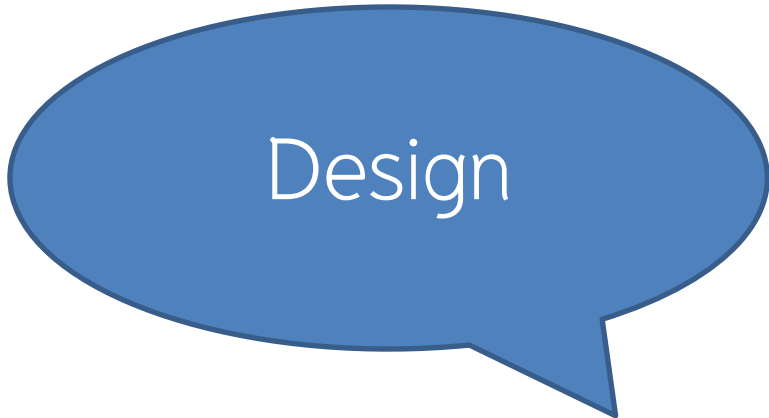
มีความ
เป็นไปได้

มี
ความสำคัญ

เฉพาะ
เจาะจง

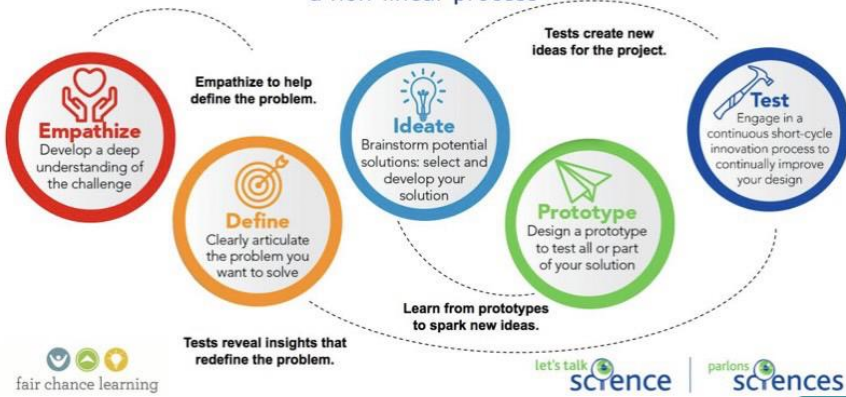
When you are lost
return to Empathy:

- What people really need?
- What do you want to help people?
- What people behavior has been changed?

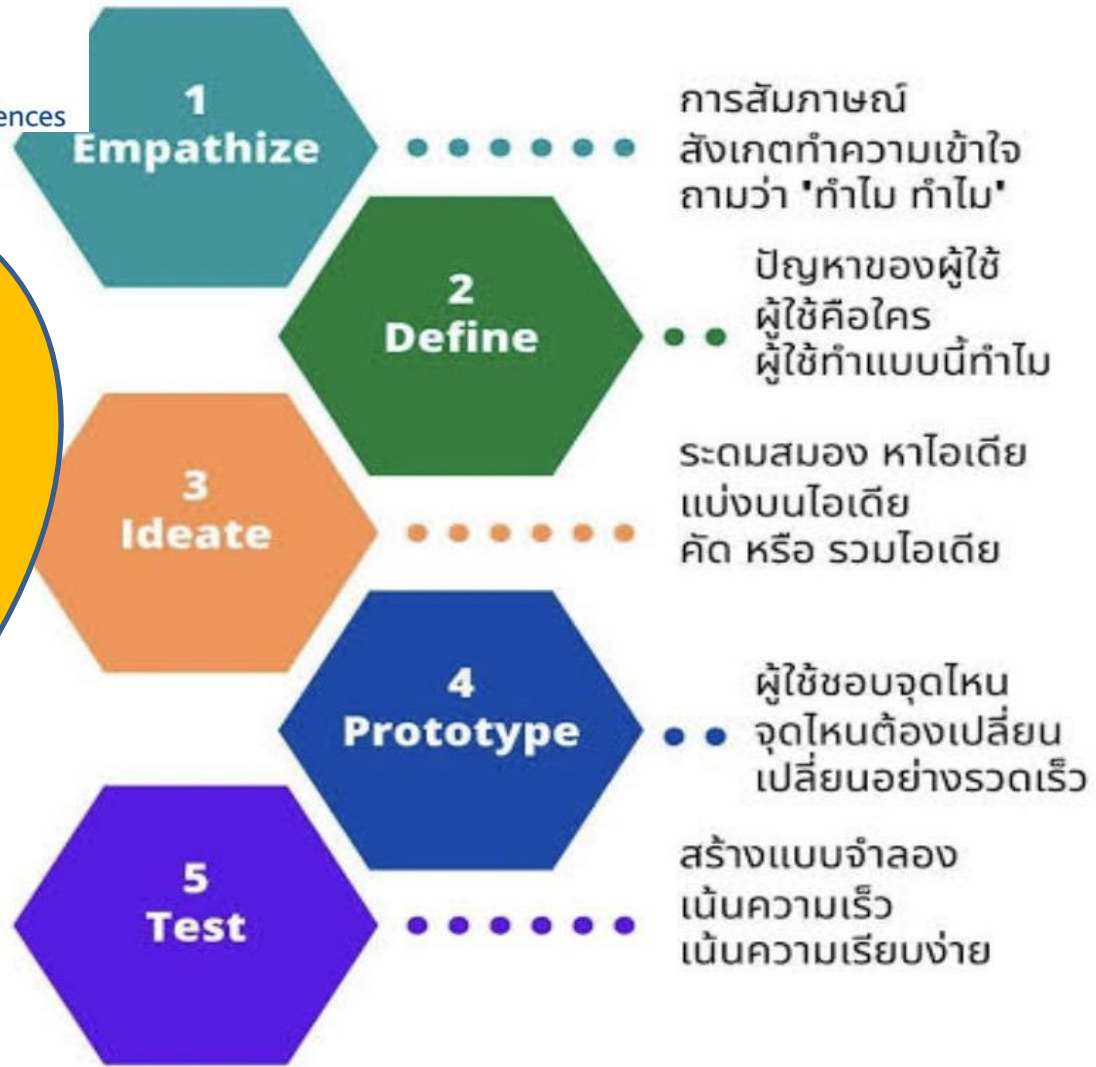
Design Thinking

a non-linear process

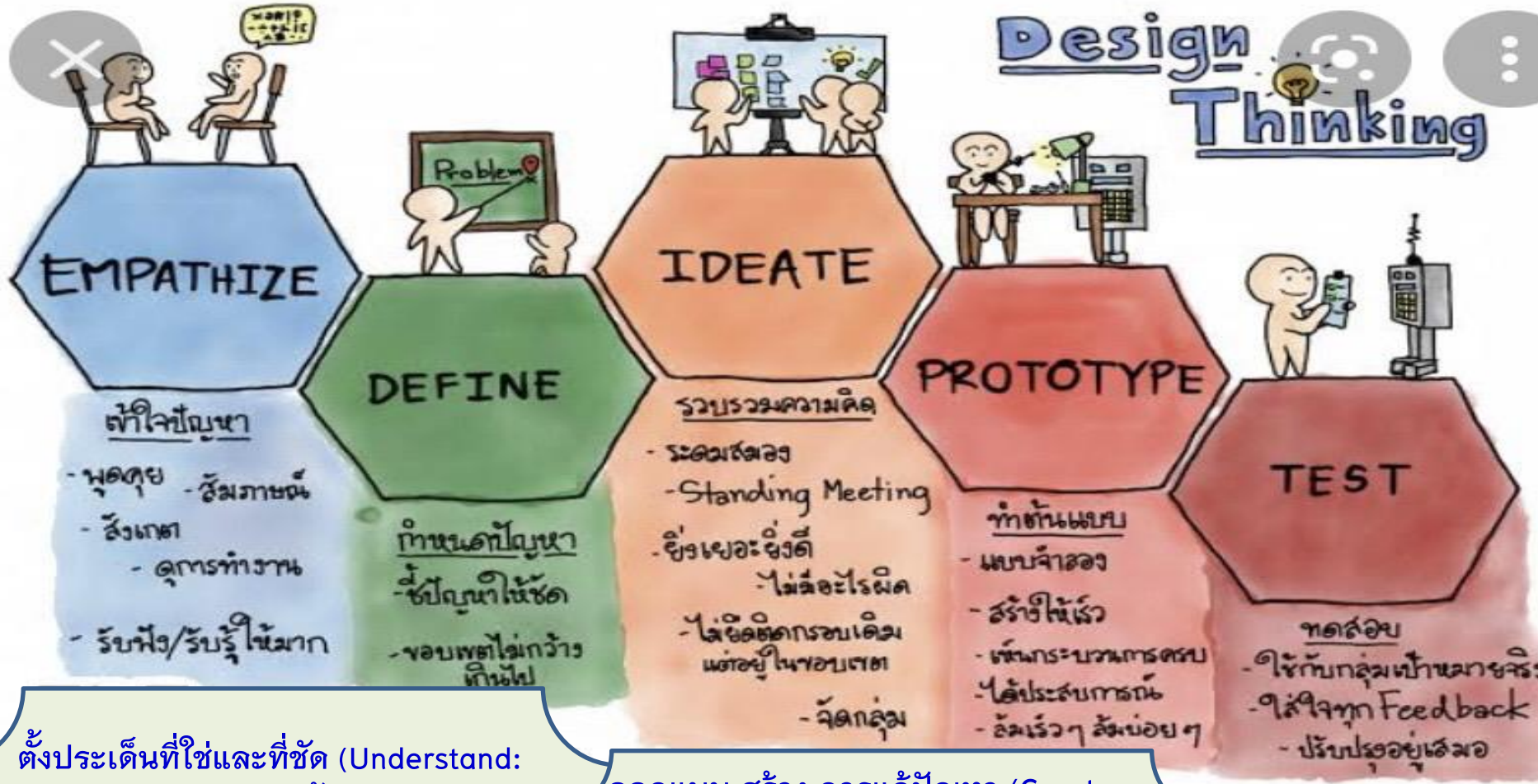

5 ขั้นตอนของ Design Thinking Process

ความคิดเชิงออกแบบ คือการที่นักวิจัยนำความต้องการของกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ใช้ออกแบบตอบสนองความต้องการนั้น การประยุกต์เทคโนโลยีมาใช้ และนำมาสู่ความสำเร็จของการพัฒนา

Design Thinking

ตั้งประเด็นที่ใช้และที่ชัด (Understand: Empathy & Define= ตั้งคำถามการวิจัย

- เป็นปัญหาสำคัญของงานที่ทำ
- หาข้อมูล แนวทางแก้ปัญหา เคยมีคนทำมาก่อน?
- พูดคุย รับฟังจากผู้เกี่ยวข้อง
- (Insight ความต้องการ)

ออกแบบ สร้าง การแก้ปัญหา (Create: Ideate ทดลองใช้ Deliver: Prototype)

- มองปัญหาจากมุมมองหลายๆคน หลายๆมุม คุย คุย คุยและคุย
- เปิดใจให้กว้าง ทุกความเห็นคือโอกาสพัฒนา
- ปรับเปลี่ยนได้ หลายรอบ

TEST ใช้จริง

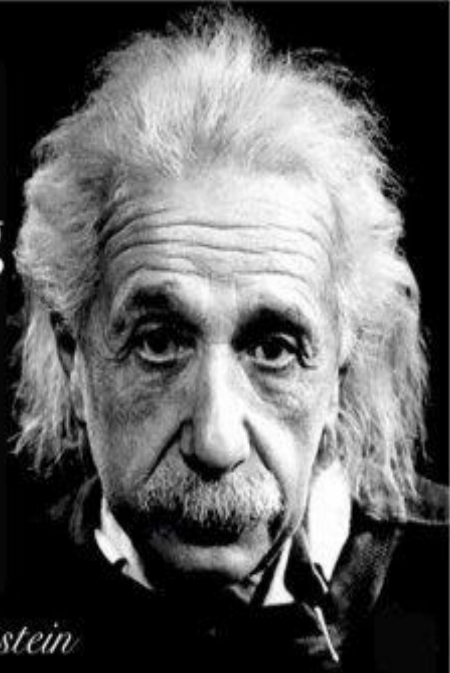
ตรวจสอบผลลัพธ์

เก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ นำมาปรับปรุงต่อไป

พัฒนา ขยายผล

Insanity:
doing the same thing
over and over again
and expecting
different results.

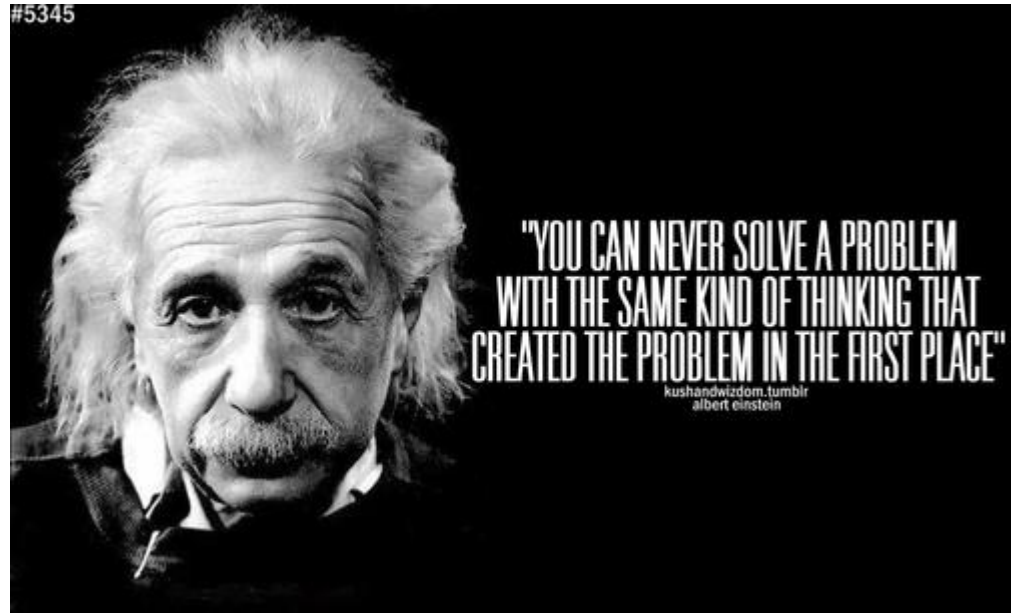
- Albert Einstein

มีแต่คนบ้าเท่านั้น ที่จะทำสิ่ง
เดิมซ้ำ ๆ แต่กลับหวังผลลัพธ์ที่
แตกต่างกัน

คุณไม่อาจแก้ปัญหาคือ
ด้วยความคิดแบบเดิม ๆ
ที่เคยสร้างปัญหาให้กับคุณ
ตั้งแต่ครั้งแรก

#5345

การตั้งโจทย์
ที่เหมือนติดกระดุมเม็ดแรก

นักวิจัย มีปัญหาจากการ
ตั้งโจทย์งานวิจัยมากที่สุด

การตั้งคำถามวิจัยควรมีลักษณะดังนี้

มีประโยชน์

สามารถ
ทำได้

คุ้มค่า

โจทย์วิจัย

ASK PICO?

QUESTIONS?

การเขียนงานวิจัยที่ดี

Feasibility ทำได้

Interesting น่าสนใจ

Novel แปลกใหม่

Ethical ถูกจริยธรรม

Relevant สอดคล้องกับบริบท

P = Patient ประชากรที่ศึกษาผู้ป่วย อาการ
ผู้ป่วย ความวิตกกังวล

I = Intervention สิ่งที่ให้กับประชากรเช่น
แพทย์ ให้การรักษาพยาบาลให้โปรแกรม
การพยาบาล ครูใช้วิธีการสอน

C = Comparison มีประชากรกลุ่ม
เปรียบเทียบแต่บางงานก็ไม่มี

O = Outcome ผลลัพธ์ที่เกิดจาก
Intervention ที่ให้ผลลัพธ์ต้องชัดเจนจับต้อง
ได้นำเชื่อถือวัดผลได้ เช่น ออกกำลังกายแล้ว
น้ำหนักลดลง

แหล่งที่มาของปัญหาการวิจัย

จากทฤษฎี
หรือแนวคิด
ที่เกี่ยวข้อง
กับเรื่องที่
สนใจ

หากผู้วิจัยไม่เห็นด้วยหรือสงสัยก็จะทำให้ได้ปัญหาวิจัยใหม่ขึ้นมา
อาจจะทำวิจัยตรวจสอบทฤษฎีก่อนนำทฤษฎีมาใช้

จาก
ประสบการณ์
ของผู้วิจัย

จากการสังเกตสภาพการทำงาน หรือดำรงชีวิตประจำวัน
สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัว

จาก
ข้อเสนอแนะ
ของ
ผลงานวิจัย

ช่วยขยายขอบข่ายความรู้ในเรื่องเดิมนั้นให้
กว้างขวางยิ่งขึ้น

จากบทคัดย่อ
งานวิจัย

หรือบทคัดย่อวิทยานิพนธ์หรือปริญญา
นิพนธ์ ทำให้ทราบว่าเรื่องที่เราน่าสนใจนั้นมี
ผู้อื่นทำไว้ในแง่มุมใดบ้าง

จากการอ่าน
หนังสือ

วารสารที่เกี่ยวกับการวิจัย ทำให้ได้
ทราบข้อค้นพบของงานวิจัยและ
ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

แหล่งที่มาของปัญหาการวิจัย

จากเหตุการณ์
ประเด็นปัญหา
หลักที่สังคม
กำลังสนใจ

วิถีโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จากความ
ต้องการของ
องค์กร

หรือหน่วยงานต่าง ๆ โดยอาจกำหนดทิศทางการวิจัย (term of reference) ไว้ เพื่อใช้เป็น กรอบในการศึกษาเรื่องต่าง ๆ อาจได้ทุน
ทำวิจัยด้วย

จากการ
เข้าร่วม
ประชุมสัมมนา
ทางวิชาการ

อาจมีการนำเสนอทฤษฎีหรือองค์ความรู้ที่น่าสนใจ

จากการ
สอบถามเรียนรู้
จากบุคคลอื่น

ที่เป็นผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญที่คลุกคลีกับงานวิจัยหรือสาขาวิชาที่สนใจ โดยการ
นำเอาความคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากบุคคลอื่นมารวบรวม แล้วสร้าง
เป็นหัวข้อหรือปัญหาวิจัยขึ้น

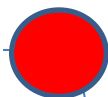
จากการ
ปฏิบัติงาน
ในหน้าที่

ของบุคลากรในองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ อาจเกิดปัญหาจากการปฏิบัติงาน
ในลักษณะต่าง ๆ

การคัดเลือกปัญหาการวิจัย

ทั้งในด้านเสริมสร้าง
ความรู้ใหม่ และการ
นำไปใช้แก้ปัญหาที่
เกิดขึ้น

ความใหม่

ซ้ำซ้อนกับของคนอื่น
หรือไม่? คำว่า “ซ้ำ”
หมายถึง หัวข้อเรื่อง
เหมือนกัน หรือกรอบ
แนวคิดและวิธีการศึกษา
เหมือนกันเป็นหลัก

สำคัญเป็น
ประโยชน์

เหมาะสม
สนใจ

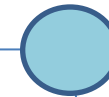
อยู่ในขอบข่ายงาน
ที่ผู้วิจัยรับผิดชอบ
หรือศึกษาเล่าเรียนมา
และมีความสนใจ
อยากรู้ อยากเห็น

มีค่าใช้จ่ายเพียงพอ
หรือไม่?
ผลการวิจัยที่ได้จะ
คุ้มค่าหรือไม่?

ค่าใช้จ่าย
ผลที่จะได้รับ

ความกว้างของ
ปัญหา

ไม่กว้าง
ไม่แคบ
เกินไป

การคัดเลือกปัญหาการวิจัย

ไม่มีอันตรายจากการทำ
วิจัยรวมถึงต่อส่วนรวม
ประเทศชาติ

คนช่วยเหลือมีความรู้และ
ประสบการณ์เชื่อถือได้เพียงพอ
มีแหล่งเงินทุนสนับสนุน
ช่วยเหลือให้ทุนดำเนินการวิจัย
อย่างน้อยเพียงพอ

การรวบรวม
ข้อมูล

ปัญหาที่ยังตกลงกันไม่ได้
(Controversial subject)

อันตราย
จากการทำ
วิจัย

ความช่วยเหลือ
สนับสนุน

สามารถรวบรวมข้อมูล
มาพิสูจน์สนับสนุนหรือ
คัดค้านได้ ภายในเวลา
ที่เหมาะสม และไม่เสี่ยง
อันตราย

หรือองค์ความรู้
ยังไม่อิ่มตัว ยังไม่มีคำตอบ
หรือความชัดเจนจะทำ
อย่างไร

การเขียนปัญหาการวิจัย

ความชัดเจน

- เขียนให้ตรงกับหัวข้อปัญหา โดยสรุปสาระถึงความเป็นมาและและปัญหาว่ามีเหตุผลอะไรจึงทำวิจัยเรื่องนี้
- มีความเข้าใจถึงความสำคัญและคุณค่าของปัญหา

ความน่าเชื่อถือ

- มีข้อมูลเป็นหลักฐานอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของปัญหาการวิจัย
- ควรมีทฤษฎีหลักการ แนวคิดงานวิจัยหรือบทความเขียนยืนยันปัญหาการวิจัย

ความสัมพันธ์กัน

- งานวิจัยบางเรื่องอาจมี
ปัญหาการวิจัยหลาย
ประเด็นย่อย
- ควรเขียนประเด็นย่อยให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

ลักษณะการเขียนปัญหาการวิจัย

-สถานการณ์การเข้าสู่สังคมสูงอายุ
สถิติทั่วโลก ทวีป ไทย แนวโน้มให้
เห็นขนาด หรือความรุนแรงของ
สถานการณ์
ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ติดบ้านติด
เตียงพบมากน้อยเพียงใด สถิติ

สาเหตุ ผลกระทบของการพึ่งพิง
ของผู้สูงอายุมาจากปัจจัยอะไรที่
เกี่ยวข้อง
ญาติหรือผู้ดูแลผู้สูงอายุแสดง
บทบาทอย่างไรในการดูแล
เกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง

ญาติหรือผู้ดูแลเผชิญกับปัญหา
อะไร
เช่นญาติขาดความรู้ทักษะ ระบบ
บริการขาดความช่วยเหลือหรือ
การเชื่อมโยง ขาดแนวทางการ
ดูแลชุมชนภาคีเกี่ยวข้องอย่างไร
ส่งผลต่อคนใช้อย่างไร

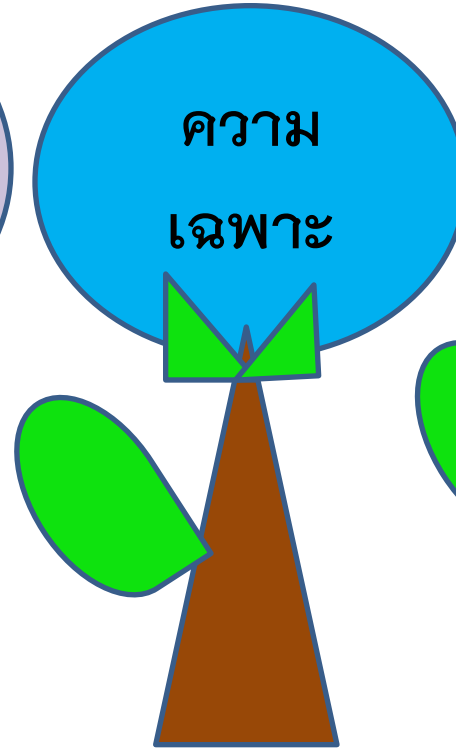
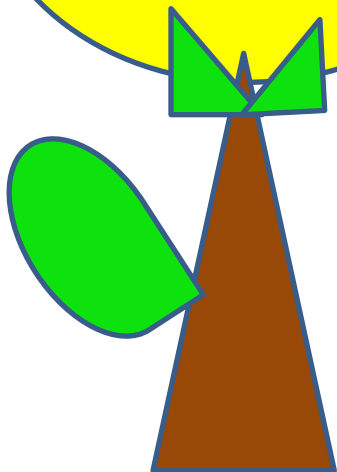
จะทำอย่างไรเพื่อ
แก้ปัญหานั้น คือ ทำ
อะไร ทำกับใคร ทำเพื่อ
อะไร
พัฒนาระบบการดูแล
ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง
ในชุมชนโดยการมีส่วนร่วม
ร่วมของภาคีเครือข่าย

ความทั่วไป

ความ
เกี่ยวข้อง

ความ
เฉพาะ

สรุป
ปัญหา

ลักษณะการเขียนปัญหาการวิจัย

เขียนในความเป็นมาและ
ความสำคัญของปัญหา

- เขียนในรูปประโยคบอกเล่า
เพื่อบรรยายสภาพปัญหา
- เขียนสรุปไว้ในช่วงท้ายด้วย
ข้อความที่เป็นประโยคคำถาม

เขียนแยกหัวข้อออกมา

- เขียนปัญหาวิจัย โดยขึ้น
หัวข้อต่อจากความเป็นมา
และความสำคัญของ
ปัญหาในบทที่ 1 ของ
รายงานการวิจัย และเขียน
ในรูปประโยคคำถาม

สื่อความหมาย
ได้ดี สั้นกระชับ

ควรมีการระบุขอบเขตที่ชัดเจน
เกี่ยวกับกลุ่มประชากรเป้าหมาย
หรือกลุ่มตัวอย่างรวมถึงขอบเขต
หรือพื้นที่เป้าหมายที่ทำการวิจัย

สอดคล้องกับ
ศาสตร์หรือ
สาขาวิชา
ทำการวิจัย

หรือตามความเชี่ยวชาญ
หรืองานที่รับผิดชอบ

ไม่ให้ซ้ำซ้อน
กับผู้อื่น

แม้ว่าประเด็นที่ศึกษานั้นจะ
คล้ายคลึงกัน

ใช้ประโยค
บอกเล่าที่มี
ความหมาย
เป็นกลาง

ใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน

ชื่อเรื่องของการวิจัย

แสดงความสัมพันธ์
ตัวแปรสำคัญที่มุ่ง
ศึกษา

ชี้ให้เห็นทราบถึง
ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้

การกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย

สามารถวัดเป็นรูปธรรมได้

ควรมีประเด็นเดียว และไม่มีความซ้ำซ้อนกันในระหว่างประเด็น

ใช้ภาษาที่อ่านง่าย มีความชัดเจน กระชับ ไม่กำกวม

เป็น
วัตถุประสงค์
เชิงพฤติกรรม
วัดได้

แต่ละข้อมีความ
กระจ่างชัด

เขียนเป็น
ประโยค
บอกเล่า

สอดคล้อง
กับชื่อเรื่อง

ระบุพฤติกรรมที่
ต้องการศึกษา
ให้ชัดเจน

จัดลำดับ
ความสำคัญ

สอดคล้องกับความ
เป็นมาและประเด็น
ปัญหาของการวิจัย
และตอบคำถามของ
การวิจัย

ถ้อยคำที่นิยมใช้ เช่น การหาค่า... การ
เปรียบเทียบ... การศึกษาปัจจัย... การ
วิเคราะห์... การประเมิน... การ
ทดลอง... การสำรวจ... การหา
ความสัมพันธ์... การพัฒนารูปแบบ

ให้เห็นความสัมพันธ์
ระหว่างประเด็นย่อย

ขอบเขตของการวิจัย

ด้าน
ประชากร
และกลุ่ม
ตัวอย่าง

ระบุกลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของประชากร ขนาดกลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ด้าน
ตัวแปร
ที่ศึกษา

อาจเป็นตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม อาจเป็นโครงสร้างหรือองค์ประกอบของตัวแปรก็ได้

ด้าน
เนื้อหา

ระบุเนื้อหาที่ทำการศึกษาวิจัย

ด้าน
ระยะเวลา

ระบุช่วงระยะเวลาของเหตุการณ์ที่ทำการวิจัย เช่น เดือน ปี พุทธศักราช ภาคเรียน ปีการศึกษา เป็น

ด้าน
พื้นที่

ระบุพื้นที่ตั้งหรือชื่อสถานที่ในการทำวิจัย เช่น หน่วยงาน สถานที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น

Workshop

จากตัวอย่างโครงร่างการวิจัย
ให้ท่านแสดงความคิดเห็น
ในแต่ละประเด็น

ชื่อเรื่อง

ความเหมาะสม? ชื่อสื่อถึงอะไรบ้าง

ความสำคัญของปัญหา

ความชัดเจน? ยังมีประเด็นใดที่
ควรเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ความเหมาะสม? สิ่งที่ต้องปรับ

ขอบเขตของการวิจัย

ความเหมาะสม?

A portrait of Alvin Toffler, an elderly man with glasses, resting his chin on his hand. The background is dark and moody.

“THE ILLITERATE OF THE 21ST CENTURY

WILL NOT BE THOSE WHO
CANNOT READ AND WRITE,

BUT THOSE WHO CANNOT
LEARN, UNLEARN AND RELEARN.”

~ALVIN TOFFLER, FUTURE SHOCK

“คนไร้การศึกษาของ
ศตวรรษที่ 21 ไม่ใช่คนอ่าน
ไม่ได้ เขียนไม่ออก แต่เป็น
คนที่ไม่สามารถจะเรียนรู้
แล้วลบสิ่งที่เรียนรู้มา เพื่อ
เรียนรู้ใหม่นั้นเอง”

Alvin Toffler